

«8D02206 – Дінтану» білім беру бағдарламасы бойынша философия докторы (PhD) дәрежесіне ідену үшін ұсынылған Рашимбетов Рахымжан Темірхановичтің «Исламдағы мотивация және оның Қазақстан жастары арасындағы көрінісі» тақырыбындағы диссертациялық жұмысына ресми

РЕЦЕНЗЕНТТІҢ ЖАЗБАША ШІКІРІ

Р/н №	Өлшемшарттар	Ресми рецензенттің ұстанымына негіздеме (ескертуді курсивпен көрсету)
1.	Диссертация тақырыбының (бекіту күніне) ғылымның даму бағыттарына және/немесе мемлекеттік бағдарламаларға сәйкес болуы Өлшемшарттарға сәйкестігі (жауап нұсқаларының бірін сызу) 1.1 Ғылымды дамытудың басым бағыттарына және/немесе мемлекеттік бағдарламаларға сәйкестігі: 1) диссертация мемлекет бюджетінен қаржыландырылатын жобаның немесе нысаналы бағдарламаның аясында орындалған (жобаның немесе бағдарламаның атауы мен нөмірін көрсету); 2) диссертация басқа мемлекеттік бағдарлама аясында орындалған (бағдарламаның атауын көрсету); 3) диссертация Қазақстан Республикасының <u>Үкіметі жанындағы Жоғары ғылыми-техникалық комиссия бекіткен ғылым дамуының басым бағытына сәйкес (бағытын көрсету) келеді.</u>	Диссертациялық жұмыстың зерттеу тақырыбы 8D02206 – Дінтану білім беру бағдарламасының ғылыми бағытына және әлеуметтік-гуманитарлық ғылымдардағы дінтанулық зерттеулердің мазмұнына сәйкес келеді. Зерттеу Қазақстан жастарының бүтінгі тандағы исламдық мотивациясы мен құндылықтарының байланысын зерттеуге бағытталған. Сондай-ақ, зайырлы қоғам жағдайындағы жастардың діни тәжірибесі мен әлеуметтік-психологиялық қырлары талдауға арналған. Жұмыстың мазмұны жастардың рухани-адамгершілік дамуы, азаматтық жауапкершілігі, әлеуметтік белсенділігі және қоғамдық тұрақтылық мәселелерімен сабақтас. Осы тұрғыдан диссертация Қазақстан Республикасы Үкіметі жанындағы Жоғары ғылыми-техникалық комиссия бекіткен ғылым дамуының әлеуметтік және гуманитарлық ғылымдар саласындағы басым бағыттарына сәйкес келеді.
2.	Ғылым үшін маңыздылығы	Жұмыс ғылымға елеулі үлесін қосады, ал оның маңыздылығы ашылған.
		Жұмыс ғылымға елеулі үлес қосады, оның маңыздылығы толық ашылған. Диссертация қазіргі қазақстандық дінтануда жеткілікті деңгейде жүйеленбеген исламдық діни мотивация мәселесін арнайы ғылыми нысан ретінде қарастырады. Автор ішкі және сыртқы

		діни бағдар теориясын исламдық дүниетаныммен, Қазақстан жастарының құндылықтық бағдарымен және зайырлы ортадағы діни тәжірибесімен байланыстырып талдайды. Зерттеудің маңыздылығы діни мотивацияны теориялық, мәтіндік және эмпирикалық деңгейде біртұтас қарастыруынан, сондай-ақ Religious Orientation Scale әдістемесін қазақстандық мұсылман жастар ортасында қолдану мүмкіндігін негіздеуінен көрінеді.
3.	Өзі жазу принципі	Өзі жазу деңгейі: 1) <u>жотары:</u> 2) орташа; 3) төмен; 4) өзі жазбаған. Өзі жазу деңгейі жотары деп бағаланады. Диссертация автордың дербес ғылыми ізденісінің нәтижесі ретінде көрінеді. Зерттеу мәселесі өз бетінше қойылып, исламдағы мотивация ұғымы дінтанулық, әлеуметтік-психологиялық және эмпирикалық қырынан кешенді талданған. Автор теориялық дереккөздерді жүйелеп, исламдық мәтіндердегі мотивациялық мазмұнды саралаған, сауалнама жүргізген, алынған деректерді статистикалық өңдеп, нәтижелерге ғылыми интерпретация жасаған. Қорғауға ұсынылған тұжырымдар автордың жеке ғылыми ұстанымын және зерттеу тақырыбын дербес игергенін көрсетеді.
4.	Ішкі бірлік принципі	4.1 Диссертация өзектілігінің негіздемесі: 1) <u>негізделген:</u> 2) ішінара негізделген; 3) негізделмеген. Диссертация өзектілігінің негіздемесі толық әрі жүйелі берілген. Қазақстан зайырлы мемлекет болғанымен, жастар арасында діндарлықтың өсуі, діни мазмұндары ақпаратты тұтынуудың артуы және діни құндылықтардың жеке мінез-құлық пен әлеуметтік бағдарға ықпалы бұл тақырыпты ғылыми тұрғыдан өзекті етеді. Зерттеу жастардың діни мотивациясын тек діни сенім деңгейінде емес, тұнғышлық даму,

	академиялық құштарлық, мақсатқа жетудегі табандылық және рухани тәжірибе сияқты көрсеткіштермен байланыстыра қарастырылды. Сондықтан диссертацияның өзектілігі теориялық та, практикалық та тұрғыдан негізделген.
4.2 Диссертация мазмұны диссертация тақырыбын айқындайды:	Диссертация мазмұны зерттеу тақырыбын толық айқындайды. Жұмыстың құрылымы «Исламдағы мотивация» және «Қазақстан жастары арасындағы көрінісі» деген екі негізгі мазмұндық бағытты жүйелі түрде ашады. Бірінші тарауда діни мотивацияның теориялық негіздері мен ішкі және сыртқы діни бағдар тұжырымдары қарастырылған. Екінші тарауда исламдық мотивацияның қасиетті мәтіндердегі, хадистердегі және негізгі исламдық ұғымдардағы көріністері талданған. Үшінші тарауда Қазақстан жастары арасындағы діни мотивацияның эмпирикалық көріністері, академиялық құштарлықпен, мақсатқа жету табандылығымен, зиярат тәжірибесімен және діни коммуникациямен байланысы сараланған.
4.3. Мақсаты мен міндеттері диссертация тақырыбына сәйкес келеді:	Диссертацияның мақсаты мен міндеттері зерттеу тақырыбына толық сәйкес келеді. Жұмыстың мақсаты исламдық діни мотивацияның теориялық және эмпирикалық тұрғыдан кешенді талдап, Қазақстан жастары арасындағы ішкі және сыртқы діни мотивтердің ерекшеліктерін анықтауға бағытталған. Бұл мақсатқа жету үшін автор діни мотивация теорияларына шолу жасаған, исламдық мәтіндердегі мотивациялық мазмұнды талдаған, Religious Orientation Scale әдістемесін қазақстандық контексте қолдану мүмкіндігін негіздеген және жастар арасында
1) сәйкес келеді;	
2) ішінара сәйкес келеді;	
3) сәйкес келмейді.	

		эмпирикалық зерттеу жүргізіген. Осы міндеттер диссертация мазмұнында жүйелі орындалған.
	4.4. Диссертацияның барлық бөлімдері мен ережелері логикалық байланысқан:	Диссертацияның барлық бөлімдері мен қорғауға ұсынылған ережелері өзара логикалық байланысқан. Теориялық бөлімде қарастырылған ішкі және сыртқы діни бағдар ұғымдары кейінгі исламдық мәтіндер мен діни тәжірибелерді талдауға әдіснамалық негіз ретінде қолданылады. Эмпирикалық бөлімде осы теориялық негіздер Қазақстан жастары арасында жүргізілген сауалнама және сапалық талдау нәтижелерімен жалғасады. Қорғауға ұсынылған ережелер диссертация тарауларының мазмұнымен сәйкес келіп, зерттеудің тұтас ғылыми логикасын көрсетеді.
	4.5 Автор ұсынған жаңа шешімдер (категораттар, әдістер) дәлелденіп, бұрыннан белгілі шешімдермен салыстырылып бағаланған:	Автор ұсынған жаңа шешімдер ғылыми тұрғыдан дәлелденіп, бұрыннан белгілі теориялық және әдістемелік ұстанымдармен салыстырылып бағаланған. Диссертацияда Г. Оппорт пен Дж. Ростын діни бағдар теориясы, кейінгі зерттеушілердің Religious Orientation Scale әдістемесін дамыту тәжірибесі және исламдық контексте қолданылған зерттеулер сыни тұрғыдан қарастырылған. Автор бұл теориялық негіздерді Қазақстан жастарының діни тәжірибесімен байланыстырып, исламдық мотивацияны зерттеудің өзіндік тәсілін ұсынады. Жаңа шешімдер бұрынғы зерттеулерді қайталамай, қазақстандық дінтанулық контексте дамытылған.
	1) сыни талдау бар;	
	2) талдау ішінара жүргізілген;	
5.	Ғылыми жаңашылдық принципі	Диссертацияда ұсынылған ғылыми нәтижелер мен ережелер толығымен жаңа деп бағаланады. Жұмыста Қазақстан жастары арасындағы
	5.1 Ғылыми нәтижелер мен ережелер жаңа ма?	
	1) толығымен жаңа;	

2) ішінара жана (25-75% жана);		исламдық діни мотивация ішкі және сыртқы діни бағдар теориясы негізінде кешенді түрде қарастырылған. Автор Religious Orientation Scale әдістемесін қазақстандық мұсылман жастар ортасына бейімдеп, оның ғылыми қолданылу мүмкіндігін негіздеген. Сонымен қатар Құранның меккелік және мединалік аяттарын мотивациялық тұрғыдан талдау, исламдық мотивация ұғымдарын жүйелеу, жастардың діни мотивациясын академиялық құштарлық және мақсатқа жету табандылығымен байланыстыра зерттеу жұмыстың ғылыми жаңалығын айқындайды.
3) жана емес (жанасы 25%-дан кем).		
5.2 Диссертацияның қорытындылары жана ма?		
1) толығымен жана;		
2) ішінара жана (25-75% жана);		Диссертацияның қорытындылары толығымен жана деп бағаланады. Зерттеу нәтижелері Қазақстан жастары арасындағы исламдық діни мотивацияның ішкі және сыртқы формаларын теориялық әрі эмпирикалық тұрғыдан түсіндіруге мүмкіндік береді. Автордың қорытындылары жалпы діндарлық туралы бұрынғы зерттеулерді қайталамайды, керісінше оларды Қазақстанның зайырлы және мәдени контекстінде жана ғылыми деңгейде дамытады. ROS шкаласының қазақстандық мұсылман жастар ортасында қолдануға жарамдылығы, діни мотивацияның академиялық құштарлықпен, мақсатқа жетудегі табандылықпен және гендерлік ерекшеліктермен байланысы нақты нәтижелер арқылы көрсетілген.
3) жана емес (жанасы 25%-дан кем).		
5.3 Техникалық, технологиялық, экономикалық немесе басқару шешімдері жана және негізделген бе?		
1) толығымен жана;		Диссертация техникалық немесе технологиялық шешім ұсынуды мақсат етпейді. Дегенмен, басқарушылық және қолданбалы-әдістемелік деңгейде жастардың діни мотивациясын өлшеу,

		2) ішінара жана (25-75% жана); 3) жана емес (жанасы 25%-дан кем).	профилактикалық жұмыс, жастар саясаты және әлеуметтік-психологиялық қолдау бағыттарында пайдалануға болатын ғылыми негізделген ұсыныстар береді. Осы тұрғыдан диссертация нәтижелері ішінара жана және негізделген деп бағаланады.
6.	Негізгі қорытындылардың негізділігі	Барлық негізгі қорытындылар ғылыми тұрғыдан қарағанда ауқымды дәлелдемелерде негізделген.	Диссертациядағы негізгі қорытындылар теориялық талдау, исламдық дереккөздерді түсіндіру, сапалық саралау және эмпирикалық зерттеу нәтижелері арқылы дәйектелген. Автор діни мотивация теорияларын исламдық және қазақстандық контексте негіздеп, Құран аяттары, хадистер, исламдық ұғымдар, зиярат тәжірибесі және қазіргі діни коммуникация материалдарын талдаған. Эмпирикалық бөлімде жастар арасында сауалнама жүргізіліп, алынған деректер статистикалық әдістермен өңделген. Сондықтан негізгі қорытындылар ғылыми тұрғыдан негізді және дәлелді болып табылады.
7.	Қорытынды шығарылған негізгі ережелер	Әрбір ереже бойынша келесі сұрақтарға жеке жауап беру қажет: 7.1 Ереже дәлелденді ме? 1) дәлелденді; 2) шамамен дәлелденді; 3) шамамен дәлелденбеді; 4) дәлелденбеді; 5) бұл тұжырымда ереженің дәлелденгенін тексеру мүмкін емес. 7.2 Тривиалды ма? 1) ия; 2) жоқ;	1-ереже бойынша 7.1 – дәлелденді; 7.2 – тривиалды емес; 7.3 – жана; 7.4 – қолдану деңгейі кең; 7.5 – мақалада дәлелденген. Бұл ереже Қазақстан жастары арасындағы исламдық мотивацияны зерттеудің теориялық-әдіснамалық үлгісін негіздеумен маңызды. Автор ішкі және сыртқы діни бағдар теориясын қазақстандық мұсылман жастардың діни тәжірибесін талдауға бейімдеп, жана ғылыми бағыт ұсынады. 2-ереже бойынша 7.1 – дәлелденді; 7.2 – тривиалды емес; 7.3 – жана; 7.4 – қолдану деңгейі кең; 7.5 – мақалада дәлелденген. Religious Orientation Scale әдістемесін қазақстандық

	3) бұл тұжырымда ереженің тривиалды екенін тексеру мүмкін емес. 7.3 Жаңа ма? 1) иә; 2) жоқ; 3) бұл тұжырымда ереженің жанашылдығын тексеру мүмкін емес. 7.4 Колдану деңгейі: 1) тар; 2) орташа; 3) кең 4) бұл тұжырымда ереженің қолдану деңгейін тексеру мүмкін емес. 7.5 Мақалада дәлелденген бе? 1) иә; 2) жоқ 3) бұл тұжырымда мақаладағы ереженің дәлелденгенін тексеру мүмкін емес.	мұсылман жастар ортасында қолдану мүмкіндігі теориялық және эмпирикалық тұрғыдан негізделген. Бұл ереже тривиалды емес, себебі бағыстық әдістемені исламдық және қазақстандық мәдени контексте қолдану арнайы бейімдеуді қажет етеді. 3-ереже бойынша 7.1 – дәлелденді; 7.2 – тривиалды емес; 7.3 – жаңа; 7.4 – қолдану деңгейі кең; 7.5 – мақалада дәлелденген. Құранның меккелік және мединалік аяттарындағы мотивациялық мазмұн салыстырмалы және терминефикалық талдау арқылы негізделген. Меккелік аяттарда ішкі рухани мотивтердің, мединалік аяттарда әлеуметтік жауапкершілік пен сыртқы нормативтік мотивтердің басым көрінуі ғылыми тұрғыдан түсіндірілген. 4-ереже бойынша 7.1 – дәлелденді; 7.2 – тривиалды емес; 7.3 – жаңа; 7.4 – қолдану деңгейі кең; 7.5 – мақалада дәлелденген. Исламдық мотивацияның мазмұны әт-тарғиб, ихлас, ихсан, ридуанулла, жаннат ұғымдары және бес парызға қатысты хадистер негізінде жүйеленген. Бұл нәтиже исламдық ұғымдарды мотивация теориясы тұрғысынан түсіндіруімен ерекшеленеді. 5-ереже бойынша 7.1 – дәлелденді; 7.2 – тривиалды емес; 7.3 – жаңа; 7.4 – қолдану деңгейі кең; 7.5 – мақалада дәлелденген. Сыртқы діни мотивация мен мақсатқа жетудегі табандылық арасындағы он байланыс нақты эмпирикалық деректер арқылы дәлелденген. Нәтиженің жаналығы Қазақстан жастары арасында діни мотивацияның әлеуметтік-психологиялық
--	---	--

			көрсеткіштермен байланысын арнайы талдауынан көрінеді. 6-ереже бойынша 7.1 – дәлелденді; 7.2 – тривиалды емес; 7.3 – жаңа; 7.4 – қолдану деңгейі жоғары; 7.5 – мақалада дәлелденген. Гендерлік ерекшеліктерге қатысты тұжырымдар t-критерий арқылы алынған статистикалық нәтижелерге сүйенеді. Ішкі діни бағдар бойынша елеулі айырмашылық байқалмағаны, сыртқы діни бағдар мен мақсатқа жету табандылығы бойынша ер респонденттердің көрсеткіші жоғары болғаны ғылыми тұрғыдан негізделген. 7-ереже бойынша 7.1 – дәлелденді; 7.2 – тривиалды емес; 7.3 – жаңа; 7.4 – қолдану деңгейі орташа; 7.5 – мақалада дәлелденген. Қожа Ахмет Ясауи кесенесіне зиярат мотивтерінің жас ерекшеліктеріне қарай өзгешеленуі сапалық талдау арқылы негізделген. Бұл ереже зиярат феноменінің рухани, тарихи-мәдени және туристік мотивтермен байланыстыра түсіндіреді. 8-ереже бойынша 7.1 – дәлелденді; 7.2 – тривиалды емес; 7.3 – жаңа; 7.4 – қолдану деңгейі кең; 7.5 – мақалада дәлелденген. Қазіргі танымал уағызшылардың жастарға ықпал ету ерекшеліктері діни коммуникация мазмұнын талдау арқылы негізделген. Әлеуметтік желідегі белсенділік, жеңіл тіл, психологиялық қолдау, ұлттық құндылықтармен сабақтастыру және мотивациялық насихат формалары жастардың діни сұраныстарымен байланысты қарастырылған.
8.	Дәйектілік қатидаты.	8.1 Әдіснаманы тандау – негізделген немесе әдіснама нақты жазылған:	Әдіснаманы тандау негізделген және диссертацияда нақты жазылған. Зерттеу мақсаты

Дереккөздер мен ұсынылған ақпараттың дәйектілігі		мен міндеттеріне сәйкес автор кешенді әліснамалық тәсіл қолданған. Теориялық бөлімде салыстырмалы талдау, жүйелеу және мәтіндік талдау әдістері пайдаланылған. Исламдық мәтіндер мен діни тәжірибелерді түсіндіруде терминологиялық және феноменологиялық тәсілдер қолданылған. Эмпирикалық бөлімде сауалнама, статистикалық өңдеу және сапалық интерпретация әдістері қолданылып, Religious Orientation Scale әдістемесі қазақстандық контексте негізделген.
	1) ия; 2) жоқ.	
	8.2 Диссертация жұмысының нәтижелері компьютерлік технологияларды қолдану арқылы ғылыми зерттеулердің қазіргі заманғы әдістері мен деректерді өңдеу және интерпретациялау әдістемелерін пайдалана отырып алынған:	Диссертация нәтижелері ғылыми зерттеудің қазіргі заманғы әдістері мен деректерді өңдеу тәсілдерін қолдану арқылы алынған. Эмпирикалық бөлімде сауалнама нәтижелері статистикалық өңдеуден өтіп, ішкі және сыртқы діни мотивация көрсеткіштері талданған. Шкаланың сенімділігі Кронбах альфа көрсеткіші арқылы тексеріліп, корреляциялық байланыстар, гендерлік айырмашылықтар және мотивациялық көрсеткіштердің әлеуметтік-психологиялық мәні интерпретацияланған. Бұл нәтижелердің нақты деректерге сүйенгенін көрсетеді.
	1) ия; 2) жоқ.	
	8.3 Теориялық қорытындылар, модельдер, анықталған өзара байланыстар және зандылықтар эксперименттік зерттеулермен дәлелденген және расталған (педагогикалық ғылымдар бойынша дағдылар бағыттары үшін нәтижелер педагогикалық эксперимент негізінде дәлелденеді):	Диссертация дінін бағыты бойынша орынданғандықтан, негізгі теориялық қорытындылар эмпирикалық сауалнама, статистикалық өңдеу және сапалық талдау нәтижелері арқылы расталған. Ішкі және сыртқы діни мотивацияға қатысты теориялық модель жастар арасында жүргізілген зерттеу деректерімен тексерілген. Діни мотивацияның академиялық құлшарлықпен, мақсатқа жету деңгейі табандылықпен және гендерлік ерекшеліктермен
	1) ия; 2) жоқ.	

			байланысы статистикалық әдістер арқылы негізделген. Қасиетті мәтіндер, зиярат тәжірибесі және діни коммуникацияға қатысты тұжырымдар сапалық талдау материалдарымен бекітілген.
	Манызды мәлімдемелер нақты және сенімді ғылыми әдебиеттерге сілтемелермен расталған.	Манызды мәлімдемелер нақты және сенімді ғылыми әдебиеттерге сілтемелермен расталған.	Манызды мәлімдемелер нақты және сенімді ғылыми әдебиеттерге сілтемелермен расталған. Диссертацияда отандық және шетелдік зерттеушілердің еңбектері, классикалық діни мәтіндер, исламдық дереккөздер, ғылыми мақалалар және эмпирикалық зерттеу нәтижелері жүйелі қолданылған. Әдебиеттер зерттеу мәселесінің теориялық, әдіснамалық және қолданбалы қырларын қамтиды.
	Пайдаланылған әдебиеттер тізімі әдеби шолуға жеткілікті.	Пайдаланылған әдебиеттер тізімі әдеби шолуға жеткілікті.	Пайдаланылған әдебиеттер тізімі әдеби шолуға жеткілікті. Диссертацияда діни мотивация, діни бағдар, дін психологиясы, исламдық мотивация, жастар құндылықтары, зайырлылық, зиярат және діни коммуникация мәселелеріне қатысты отандық және шетелдік дереккөздер қамтылған. Әдебиеттер тізімі зерттеу тақырыбын ашуға және негізгі тұжырымдарды негіздеуге жеткілікті деңгейде пайдаланылған.
9	Практикалық құндылық қағидаты	9.1 Диссертацияның теориялық маңызы: 1) бар; 2) жоқ.	Диссертацияның теориялық маңызы бар. Зерттеу ішкі және сыртқы діни мотивация теориясын исламдық дүниетаныммен және қазақстандық жастар контекстімен байланыстыра қарастыру арқылы дінтанулық зерттеулердің теориялық аясын кеңейтеді. Қасиетті мәтіндердегі мотивациялық мазмұнды дін психологиясы тұрғысынан талдау, исламдық ұғымдарды мотивация теориясымен сабақтастыру және ROS әдістемесін қазақстандық ортаға бейімдеу жұмыстың теориялық маңызын арттырады.

	9.2 Диссертацияның практикалық маңызы бар және алынған нәтижелерді практикада қолдану мүмкіндігі жоғары: <u>1) ия;</u> 2) жоқ.	Диссертацияның практикалық маңызы жоғары. Зерттеу нәтижелерін жастар арасындағы діни құндылықтарды түсіндіру, діни ағарту, жастар саясаты, әлеуметтік-психологиялық қолдау, діни ахуалды талдау және радикалданудың алдын алу бағыттарында қолдануға болады. Religious Orientation Scale әдістемесін бейімдеу болашақ эмпирикалық зерттеулер үшін диагностикалық және әдістемелік негіз ұсынады.
	9.3 Практикалық ұсыныстар жана ма? 1) толығымен жана; <u>2) ішінара жана (25-75% жана);</u> 3) жана емес (жанасы 25%-дан кем).	Практикалық ұсыныстар ішінара жана деп бағаланады. Діни ағарту, жастар саясаты және рухани тәрбие бағыттарының жалпы практикалық маңызы бұрыннан белгілі болғанымен, диссертацияда ұсынылған жастардың діни мотивациясын ішкі және сыртқы бағдар тұрғысынан өлшеу, рухани құндылықтармен және мақсатқа ұмтылу деңгейімен байланыстыра бағалау қазақстандық дінтанулық зерттеулер үшін қолданбалы жанаалыққа ие. Сондықтан ұсыныстар толық жана емес, бірақ ғылыми және практикалық тұрғыдан негізделген.
10.	Жазу және ресімдеу сапасы Академиялық жазу сапасы: <u>1) жоғары;</u> 2) орташа; 3) орташадан төмен; 4) төмен.	Академиялық жазу сапасы жоғары. Диссертация құрылымы жүйелі, ғылыми аппарат жеткілікті деңгейде берілген, бөлімдер арасында логикалық сабақтастық сақталған. Автор теориялық талдау, мәтіндік саралау және эмпирикалық нәтижелерді бір ғылыми арнаға біріктіре алған. Жекелеген редакциялық және терминологиялық түзетулер қажет болуы мүмкін, алайда олар жұмыстың жалпы ғылыми деңгейін төмендетпейді.
11.	Диссертацияға ескертулер	Ұсынылып отырған диссертациялық жұмыс бойынша зерттеудің ғылыми нәтижелерін

		төмендетпейтін жекелген ұсыныстарға тоқталуға болады. Біріншіден, диссертацияда алынған эмпирикалық нәтижелердің қолданбалы маңызын болашақ ғылыми жарияланымдарда жастар саясаты, діни ағарту және әлеуметтік-психологиялық қолдау бағыттарымен байланыстыра кенірек ашуға болады. Екіншіден, исламдық діни мотивацияның ішкі және сыртқы формаларын түсіндіру барысында алынған нәтижелерді болашақта Қазақстанның әртүрлі өңірлеріндегі жастармен салыстырмалы зерттеулер арқылы толықтыру зерттеу бағытын одан әрі тереңдете түсер еді. Аталған ұсыныстар диссертацияның негізгі ғылыми нәтижелері мен жаңалығына және қорғауға ұсынылуына кедергі келтірмейді. Зерттеу жұмысының мақсаты мен міндеттері толық орындалған және PhD диссертациясына қойылатын талаптарға сай келеді.
12.	Докторант мақалаларының зерттеу тақырыбы бойынша ғылыми деңгейі (диссертация мақалалар сериясы нысанында қорғалған жағдайда ресми рецензенттер докторанттың зерттеу тақырыбы бойынша әр мақаласының ғылыми деңгейін зерделейді)	Ізденушінің жарияланымдары диссертация тақырыбымен тікелей байланысты және ғылыми деңгейі жоғары. Жарияланған еңбектерде діни ориентация, исламдық мотивация, зайырлы қоғам, меккелік және мединалік аяқтардың мотивациялық қырлары, жастардың діни бағдары, діни құндылықтар және әлеуметтік-психологиялық көрсеткіштер сияқты диссертацияның негізгі мәселелері қамтылған. Мақалалар диссертацияда алынған теориялық және эмпирикалық нәтижелерді ғылыми айналымға енгізуге мүмкіндік береді.

13.	Ресми рецензенттің шешімі (осы Үлгі ереженің 28-тармағына сәйкес)		Рашидбеков Рахымжан Темирхановичтің «Исламдағы мотивация және оның Қазақстан жастары арасындағы көрінісі» тақырыбындағы диссертациялық жұмысы Үлгі ереженің 28-тармағында көрсетілген талаптарға сәйкес келеді. Диссертацияның зерттеу тақырыбы өзекті, ғылыми нәтижелері негізделген, ғылыми жаңалығы мен практикалық маңызы жеткілікті деңгейде ашылған. Рашидбеков Рахымжан Темирхановичке 8D02206 – Дінтану білім беру бағдарламасы бойынша философия докторы (PhD) дәрежесін беруді ұсынамын.
-----	---	--	---

Ресми рецензент:

PhD, қауымдастырылған профессор
«Нұр-Мұбарак» Египет Ислам мәдениеті университеті
дінтану кафедрасы

Темирбаев Т.Т.

Темирбаев Т.Т.
қолын
подпись
заведяно
кадр бөлімі
отдел кадров